

LES ILLES BALEARS AL DICCIONARI CORACHAN

Antoni Obrador (1); Francesc Bujosa Homar (2)

(1) Hospital Son Dureta, Palma, Mallorca; (2) Universitat de les Illes Balears, Palma, Mallorca.

Paraules clau: Diccionari de medicina, *Corachan*, *illes Balears*.

The Balearic Islands in the Corachan Dictionary of medicine.

Summary: *The authors have analyzed the Diccionari de medicina (1936), edited by Manuel Corachan, in the search for words and expressions gathered in the Balearic Islands. The references to the Catalan spoken in the Balearic Islands found in the Diccionari are 10 percent of the total references it contains.*

Key words: Diccionari de medicina, *Corachan*, *Balearic Islands*.

El *Diccionari de medicina*, conegut popularment com a diccionari Corachan, es va originar a l'Associació de Metges de Llengua Catalana. En el Congrés de Metges de Llengua Catalana de l'any 1930, que es va celebrar a Barcelona, es va prendre la decisió de publicar un diccionari de medicina i se'n va encarregar la direcció al doctor Manuel Corachan, que també el va fer possible econòmicament. L'obra va sortir en fascicles, el primer dels quals es va presentar al següent Congrés de Metges de Llengua Catalana, que es va celebrar l'any 1932 a la ciutat de Mallorca. El darrer fascicle i l'obra relligada van sortir l'any 1936 i va ser editada per Salvat Editors, a Barcelona. Es va presentar en el Congrés de Metges de Llengua Catalana que es va celebrar a Perpinyà al mes de juliol de l'any 1936. És fàcil imaginar que la distribució de l'obra no es va fer adequadament. A un article publicat al setmanari *Mirador* l'abril de 1937, Antoni Gabernet deia, referint-se al diccionari Corachan: «mentre els metges organitzen i habiliten hospitals i tornen la salut i la moral als nostres combatents, a la rera-guarda publiquen aquesta obra d'un gran valor lingüístico-científic».

En aquest diccionari de medicina col·laboraren setanta-set científics (metges, odontòlegs i apotecaris) i vuit homes de lletres (filòlegs, arxivers i bibliotecaris). L'obra duu dos pròlegs, l'un del famós fisiòleg August Pi Sunyer (aleshores president de l'Acadèmia de Medicina de Barcelona) i l'altre de Pompeu Fabra. A cada mot hi ha la correspondència castellana i francesa i al final té un vocabulari castellà-català i un altre de francès-català. El vo-

lum té més de vuit-centes planes i va ser revisat per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. El doctor Corachan a la introducció en fixa els objectius i escriu:

Pretenem, en efecte, que el present *Diccionari* solucioni tres problemes importants, amb els quals topa diàriament el metge català: el primer, escriure els seus treballs i fer les seves conferències en un català correcte; el segon, copsar el sentit precís de les expressions que empren els malalts en exposar-nos llurs trastorns; el tercer, menys important, però de cap manera negligible, interpretar els textos i manuscrits antics de medicina. Per això aquest *Diccionari* conté, ultra els tecnicismes, els mots populars que tenen una relació pròxima o llunyana amb coses mèdiques i moltes paraules antigues curosament seleccionades.

En aquest treball hem revisat manualment el diccionari Corachan i hem seleccionat totes les paraules o expressions en les quals constava que s'havien recollit a alguna contrada de les illes Balears. Els resultats d'aquesta revisió els mostrem a les taules 1, 2 i 3. A la taula 1 podem veure que el total de referències trobades és de 763 i que la gran majoria (el 72 %) corresponen a Mallorca o als pobles. Val a dir que el nombre de paraules o expressions és inferior ja que, a vegades, hem trobat una paraula a una entrada i la mateixa paraula pot sortir a una llista de sinònims.

Seria interessant poder esbrinar quina fou la xarxa de col·laboradors de les Illes Balears que feren la recollida dels mots. A la llista que acompanyava el primer fascicle trobam el nom de Miquel Sureda i Blanes que, per raons desconegudes, no surt a l'edició definitiva. D'altra banda, és de suposar que els col·laboradors de l'apartat mèdic del diccionari Alcover-Moll també col·laboraren en el diccionari Corachan.

Conclusions

A partir de l'anàlisi efectuada, les conclusions que se'n deriven són:

- Les referències en parlar de les Balears són prou importants al diccionari Corachan.
- Seria interessant esbrinar la xarxa de col·laboradors que va fer la recollida dels mots mèdics a les Illes Balears i estudiar les possibles connexions entre el diccionari Corachan i l'Alcover-Moll.

Localització de les referències	Nombre de referències	Percentatge
Balears	79	10,35
Mallorca i pobles	554	72,60
Menorca i pobles	83	10,88
Eivissa i Formentera	47	6,16
Total	763	100

Taula 1. Distribució (numèrica i percentual) per illes de les referències a les Balears al diccionari Corachan.

Localització de les referències	Nombre de referències	Percentatge
Mallorca	465	83,94
Pollença	24	4,34
Felanitx	12	2,16
Manacor	12	2,16
Sóller	12	2,16
Llucmajor	10	1,81
Andratx	7	1,26
Artà	7	1,26
Porreres	3	0,54
Vilafranca	1	0,18
Palma	1	0,18
Total	554	100

Taula 2. Distribució (numèrica i percentual) de les referències a Mallorca i als pobles d'aquesta illa al diccionari Corachan.

Localització de les referències	Nombre de referències	Percentatge
Menorca	69	83,14
Ciutadella	9	10,84
Maó	3	3,61
Alaior	2	2,41
Total	83	100

Taula 3. Distribució (numèrica i percentual) de les referències a Menorca i als pobles d'aquesta illa al diccionari Corachan.